

Limbažniece, kura atgriezās, lai strādātu prokuratūrā

16. jūnijā ģenerālprokurors Armīns Meisters pieņēma **Lindas LUSTES** prokurora zvērestu. Jaunā prokurore amata pienākumus pilda Vidzemes prokuratūrā Limbažos. Sveicot jauno kolēģi, ģenerālprokurors uzsvēra, ka L. Luste jau no pirmās saskarsmes radījusi pārliecību par savu profesionālo izvēli un piemērotību amatam. Pirms darba prokuratūrā viņa guvusi pieredzi Augstākajā tiesā. Intervijā L. Luste stāsta par savu izvēli, darbu un dzīvi.

– Ja Jūs satiktu uz ielas, diez vai pirmajā brīdī iedomātos, ka esat prokurore. Sabiedrībā joprojām valda priekšstats, ka prokurors ir ļoti bargs cilvēks. Kā nonācāt līdz šai profesijai?

– Tas bija pakāpenisks lēmums. Nevarētu teikt, ka bērnības sapnis bija kļūt par prokurori. Taču jurisprudenci mani interesēja sen. Studējot arvien vairāk sapratu, ka tieši prokurora darbs saista visvairāk. Pēc studijām sāku strādāt Augstākajā tiesā. Tā bija ļoti vērtīga pieredze, jo ikdienā strādāju kopā ar senatoriem. Tomēr ar laiku radās sajūta, ka vēlos būt tuvāk pašam kriminālprocesam. Prokurors tajā ir iesaistīts no sākuma līdz pat lietas noslēgumam. Šī iespēja sekot procesam visā tā gaitā mani ļoti uzrunāja.

– Pēc vairākiem gadiem Rīgā atgriezāties Limbažos. Kāpēc?

– Tā bija ļoti apzināta izvēle. Man vienmēr patīcis šeit dzīvot. Pietiekšanās procesā bija iespēja norādīt vēlamu darba vietu, un es uzrakstīju, ka vēlos strādāt Limbažos. Prieļājos, ka mana vēlme tika ņemta vērā. Rīgā ir daudz iespēju, taču man svarīga ir dzīves kvalitāte. Šeit pēc darbdienu varu aizvērt datoru, dažu minūšu laikā būt mājās, uzkāpt uz velosipēda un doties izbraucienā. Pēc plkst. 17 esmu vienkārši Linda. Un nav jāpavada stundas sastrēgumos, lai nokļūtu no viena pilsētas gala uz otru. Prieccē arī tas, ka pēdējos gados arvien vairāk draugu ir atgriezušies Limbažos. Protams, ne visas profesijās tas ir iespējams, jo darba iespējas reģionos ir ierobežotākas. Arī man bija svarīgi saprast, vai varēšu strādāt tieši krimināltiesību jomā.

– Vai Limbaži ir Jūsu dzimtā pilsēta?

– Jā. Tāpēc man ir īpašs gandarījums, ka savu profesionālo ceļu varu turpināt tieši šeit. Man ir svarīgi ne tikai darīt darbu, kas patīk, bet arī dzīvot vietā, kur jūtos labi.

– Kā vienkārši izskaidrot – ko īsti dara prokurors?

– Sabiedrībā visbiežāk prokuroru redz tikai tiesas zālē, taču patiesībā darbs sākas daudz agrāk. Prokurors uzrauga izmeklēšanu, seko, lai tā notiktu mērķtiecīgi un likumā noteiktajā kārtībā. Viņš jebkurā brīdī var iepazīties ar lietas materiāliem, dot norādījumus izmeklētājam, izvērtēt, vai nepieciešamas vēl kādas procesuālās darbības. Kad izmeklēšana ir pabeigta un savākti visi pierādījumi, lieta nonāk pie prokurora kriminālvajāšanas uzsākšanai. Tad jālemj, kā tālāk rīkoties – nodot lietu tiesai vai atsevišķos gadījumos piemērot prokurora priekšrakstu par sodu. Daudzi nemaz nezina, ka noteiktās situācijās prokurors pats var piemērot sodu. Protams, tam ir stingri priekšnoteikumi – persona atzīst savu vainu, piekrīt procesa nosacījumiem un likums to pieļauj. Tas palīdz lietas atrisināt ātrāk un efektīvāk.

– Vai arī Jums iepriekš bija nianse, ko par šo profesiju nezinājāt?

– Jā, diezgan daudz. Arī sākot strādāt Augstākajā tiesā, sapratu, ka sabiedrībā kopumā ir maz priekšstata par to, kā darbojas tiesu sistēma. Bieži cilvēki zina, ka pastāv tiesas, bet mazāk saprot, ko dara Senāts, ko – prokuratūra vai kā veidojas viss process līdz spriedumam. Augstākajā tiesā viens no maniem pienākumiem bija sadarboties ar Komunikācijas nodaļu un informēt par Krimināllietu departamentā bijušām sabiedrībā aktuālām vai nozīmīgām lietām, par ko pēc tam tika gatavotas preses relīzes. Īpaši tām, kurās bija svarīgas Senāta atziņas vai kas skāra aktuālas

problēmas, piemēram, jauniešu iesaistīšanos noziedzīgos nodarījumos.

– Kad sapratāt, ka jurisprudenci ir Jūsu ceļš?

– Pirmo reizi interesi par jurisprudenci pamanīju jau laikā, kad mācījos Limbažu 3. vidusskolā, kur bija mācību priekšmets *Ievads likumdošanā*. Tomēr pēc vidusskolas vispirms pabeidzu biznesa vadības studijas Vidzemes Augstskolā. Jau 1. kursā, kad studējām uzņēmējdarbības tiesības, biju gandrīz vienīgā, kurai šis priekšmets ļoti patika. Tad arī sapratu, ka mana īstā interese tomēr ir jurisprudenci. Kad biznesa vadības studijas bija pabeigtas, iestājos Latvijas Universitātē studēt tiesību zinātni.

– Vai biznesa vadību izvēlējāties, lai kādreiz veidotu savu uzņēmumu?

– Drīzāk toreiz vēl nezināju, ko tieši vēlos darīt. Biznesa vadība deva ļoti plašu skatījumu, iegūtās zināšanas vēlāk arī noderēja praksē. Pēc studijām strādāju banku sektorā – sākumā kredīvēstā, vēlāk noziedzīgi iegūto līdzekļu legalizācijas novēršanas jomā. Tur bija jāanalizē klientu darījumi, jāvērtē riski un aizdomīgas finanšu plūsmas. Savā ziņā arī tas bija diezgan tuvu tam, ar ko vēlāk sastapos krimināltiesībās.

Prokurora mērķis nav par katru cenu uzvarēt. Svarīgākais ir objektīvi izvērtēt lietas apstākļus un pieņemt pareizu lēmumu.

– Cik lielu pienesumu jaunajā darbā dod pieredze Augstākajā tiesā?

– Ļoti lielu. Augstākajā tiesā redzēju daudz plašāku kopainu. Varēju vērot, kā Senāts vērtē pirmstiesas procesā un zemāku instanču tiesās pieņemtos lēmumus. Tas palīdz saprast, cik nozīmīga ir katra procesa kvalitāte jau pašā sākumā. Katrs lēmums ietekmē turpmāko lietas virzību. Ne mazāk vērtīgi bija ikdienā strādāt kopā ar senatoriem un redzēt viņu domāšanas veidu. Man tas parādīja, ka labs jurists nav tikai cilvēks, kurš pārzina likumus. Tikpat svarīga ir spēja analizēt, argumentēt un paskatīties uz problēmu no dažādiem skatpunktiem. Tieši šo domāšanas veidu cenšos izmantot savā ikdienas darbā.

– Vai prokurora darbs patiesībā ir intelektuālais nekā cilvēki iedomājas?

– Noteikti. Daudzi iedomājas tikai tiesas sēdi, taču lielākā darba daļa notiek pirms tam. Katra lieta ir citāda. Ir jāanalizē fakti, pierādījumi, tiesu prakse, jāvērtē dažādi iespējamie risinājumi. Turklāt tiesību piemērošana ir ļoti dinamiska, jo normatīvie akti mainās, veidojas jauna tiesu prakse, rodas jaunas Senāta atziņas. Juristam nepietiek ar reiz augstskolā iegūtām zināšanām. Jāmācās nepārtraukti. Nesen klausījos senatora Māra Lejas lekciju, kas man lika paraudzīties uz vairākam šķietami pašsaprotamām lietām no cita skatpunkta. Man ļoti patīk viņa pieeja – lekcijas nav par gatavu atbildi došanu, bet vairāk par to, kā domāt, analizēt un kā uz jautājumiem skatīties plašāk. Uzskatu, ka tieši šāda domāšanas veida attīstīšana jurista darbā ir ļoti būtiska, jo ne vienmēr iespējams atrast atbildi tikai pēc pirmā acu uzmetiena. Ne viss būs priekšā uzrakstīts un ne katrai situācijai būs gatavs risinājums. Pēc lekcijas vēl ilgi domāju par viņa teikto, kas man šķita ļoti vērtīgs.

Jaunā prokurore Linda Luste uz Ausekļa balkona

– Tātad jurista darbs savā ziņā ir radošs process?

– Jā, tā ir. Protams, mēs balstāmies likumā, pierādījumos un faktos. Taču vienlaikus katrā lieta ir individuāla. Ir jāprot argumentēt, salīdzināt, analizēt, atrast pareizāko risinājumu. No malas tas varbūt neizskatās pēc radoša darba, bet domāšanas process patiesībā ir ļoti radošs.

– Kāpēc, Jūsprāt, cilvēki izdara noziegumus?

– Tas ir ļoti sarežģīts jautājums. Domāju, ka ļoti liela nozīme ir ģimenei, videi, kurā cilvēks aug, un cilvēkiem, kuri viņam ir apkārt. Praksē esmu novērojusi, ka jaunieši līdz galam neapzinās, ko dara. Piemēram, tā sauktie naudas mūļi – jaunie cilvēki piekrīt izmantot savu bankas kontu vai karti, īsti nesaprotot, kādā noziedzīgā shēmā tiek iesaistīti. Tāpēc domāju, ka par šādām lietām ir vairāk jārunā. Jautājums tikai – kā sasniegt tos cilvēkus, kuriem šī informācija ir visvairāk vajadzīga. Varbūt reizēm vislielāko iesaistību atstāj nevis likuma normas, bet kāda cilvēka personīgais stāsts par kļūdām un to sekām.

– Tātad ne vienmēr viss ir melns vai balts?

– Noteikti nē. Ir lietas, kur viss ir ļoti skaidrs, taču ir arī situācijas, kur cilvēks nav apzināti gribējis nodarīt ļaunu. Piemēram, satiksmes negadījumi. Nerunāju par dzērājšoferiem – tas ir pavisam cits stāsts. Taču mēdz būt traģiskas avārijas, kurās cilvēks pieļāvis kļūdu, nav paredzējis sekas, bet tās izrādījušās ļoti smagas. Tāpēc katrā lieta jāvērtē individuāli.

– Jūsu darbā droši vien nepieciešama arī liela emocionālā noturība.

– Jā. Lietas mēdz būt emocionāli smagas, tādēļ jāatrod veids, kā pēc darba atgūt līdzsvaru. Man ļoti palīdz sports. Patīk braukt ar velosipēdu, eju uz sporta zāli. Skrienu, lai gan, godīgi sakot, tas man joprojām nešķiet aizraujoši. Toties pēc tam ir apziņa, ka esi izdarījis to, ko apņēmies. Sports iemāca disciplīnu un pacietību. Rezultāts nerodas vienā dienā. Tas sasauca arī ar prokurora darbu – lai sasniegtu labu rezultātu, nepieciešams sistemātisks darbs un neatlaidība.

– Kā pavadāt brīvo laiku?

– Man ļoti patīk lasīt. Savulaik daudz lasīju latviešu literatūru. Īpaša vieta manā grāmatu plauktā ir Rūdolfa Blaumanim. Man pat ir sava tradīcija – katru maiju pārlasu Blaumaņa noveles. Pēdējā laikā cenšos vairāk lasīt angļu valodā, lai pilnveidotu valodas prasmes. Tas ir labs veids, kā apvienot patīkamo ar lietderīgo.

– Kādu padomu Jūs dotu jauniem juristiem, kuri domā par prokurora darbu?

– Nebaidīties no atbildības. Nevajag domāt, ka pirmajā darba dienā būs zināmas visas atbildes. Tā nav. Ir svarīgi uzdot jautājumus, lūgt padomu pieredzējušiem kolēģiem un nepārtraukti mācīties. Nevien jurists nezina visu. Arī ilggadēji profesionāļi saskaras ar situācijām, kurās jāmeklē risinājums no jauna.

– Sabiedrībā reizēm prokurors šķiet sliktais policists, kurš par katru cenu vēlas panākt bargāku sodu. Vai tas atbilst patiesībai?

– Nē, prokurora mērķis nav par katru cenu uzvarēt. Svarīgākais ir objektīvi izvērtēt lietas apstākļus un pieņemt pareizu lēmumu. Tieši objektivitāte ir viena no svarīgākajām prokurora darba vērtībām.

– Juristi bieži diskutē par to, kas ir svarīgāks – likuma burts vai likuma gars. Kā uz to raugāties Jūs?

– Man šķiet, ka tiem jābūt līdzsvarā. Likuma normas nav atrautas no sabiedrības – tā attīstās, mainās arī tiesību piemērošana. Tāpēc juristam jāspēj skatīties plašāk. Atceros, piemēram, diskusijas par elektriskajiem skrejriteņiem. Sākumā nebija līdz galam skaidrs, kā tos vērtēt no tiesību viedokļa: kādam transportlīdzekļu veidam tie pieskaitāmi, kādi noteikumi tiem piemērojami. Dzīve bieži vien attīstās ātrāk nekā likumdošana, tāpēc juristam jāspēj saprast arī likuma mērķi un jēgu.

– Vai Jums pašai ir kāds profesionāls paraugs?

– Negribētu nosaukt vienu konkrētu cilvēku. Man ir paveicies strādāt kopā ar ļoti augsta līmeņa profesionāļiem. No katra esmu kaut ko iemācījusies – vienam tā ir darba ētika, otram spēja analizēt, vēl citam attieksme pret pienākumiem. Tieši šī ikdienas sadarbība ar pieredzējušiem profesionāļiem mani ir veidojusi visvairāk.

– Jūs amatā esat tikai nedaudz vairāk par mēnesi. Vai jau ir bijis kāds brīdis, kad nodomājāt – to gan nebiju gaidījusi?

– Pagaidām nē. Protams, katrā diena ir izaicinājums, jo viss vēl ir ļoti jauns. Taču tieši tas padara darbu interesantu. Nav divu vienādu lietu, nav divu vienādu situāciju. Katra prasa savu izvērtējumu, katru dienu ir iespēja iemācīties kaut ko jaunu. Tas laikam ir viens no iemesliem, kāpēc man šī profesija tik ļoti patīk.

– Kā Jūsu ģimene uztvēra ziņu, ka kļūsi par prokurori?

– Viņi priecājās, jo redzēja visu ceļu līdz šim brīdim – studijas, darbu, mācības, stažēšanos. Tas nenotika vienā dienā. Tāpēc viņiem šis brīdis bija likumsakarīgs rezultāts ilgām mērķtiecīgām darbām. Protams, ar zvēresta nodošanu viss tikai sākas. Man vēl ir ļoti daudz kas jāmācās un jāapgūst.

Edmunda IMŠAS
teksts un foto

Projektu finansē Mediju atbalsta fonds no Latvijas valsts budžeta līdzekļiem.

MAF
Mediju atbalsta fonds

Par publikācijas saturu atbild projekta «Tuvplānā – demokrātija, demogrāfija un pilsoniskā aktivitāte» īstenotāja – SIA «Izdevniecība Auseklis».

Projekta Nr. 2026.LV/RMA/1.6.1/006